

Національний університет харчових технологій

Науково-технічна бібліотека

Відділ інформаційно-аналітичної та довідково-бібліографічної роботи

Дайджест

Українська революція :1917-1921 рр.

Київ 2017

Українська революція 1917-1921 рр. : дайджест. Вип. 20
[Електронний ресурс] / Нац. ун-т харч. технол., Наук.-техн. б-ка ; підгот. О. В. Олабоді. – Київ, 2017. – 18 с. – Режим доступа : <http://library.nuft.edu.ua/inform/revolyuts%D1%96ya.pdf>. – Назва з екрана.

Дайджест містить інформацію наявних в фондах Науков-технічної бібліотеки НУХТ, видань з історії України періоду 1917-1921 рр. : книги, навальні видання, монографії, статті з періодичних видань.

Видання адресоване науковцям, викладачам, студентам та всім зацікавленим.

Від упорядника

З метою вшанування традицій боротьби за незалежність і соборність України та військової звитяги захисників рідної землі, творців національної державності, тисячолітньої історії державотворення нашого народу, визнання історичного значення подій, пов'язаних із визвольною боротьбою початку ХХ століття та утвердженням української державності у формі Української Народної Республіки, Української Держави і Західноукраїнської Народної Республіки, їх значення для відновлення Україною незалежності у 1991 році, утвердження історичної єдності земель, консолідації суспільства, зміцнення міжнародного авторитету України 2017 рік об'являє роком Української революції (1917 – 1921 рр.).

Доба Української революції охоплює час з 1917 по 1921рр. і насичена важливими подіями в історії Української держави. Ці події наклали свій відбиток на періодизацію: Українська Народна Республіка періоду Центральної Ради, Українська Держава гетьмана П. Скоропадського, Українська Народна Республіка доби Директорії, національно-визвольні змагання на західних землях (ЗУНР).

Метою цього Дайджесту є ознайомлення наукових працівників, викладачів, аспірантів і студентів університету з вибіркоким аналітичним обзором наукових видань з питань історії України періоду революції 1917-1921 рр.

ДИРЕКТОРІЯ У БОРОТЬБІ ЗА ВЛАДУ: ХІД ПРОТИГЕТЬМАНСЬКОГО ПОВСТАННЯ, ФАКТОРИ ПЕРЕМОГИ

Українська державність часів Директорії УНР (1919–1920) залишається в історії Української революції найменш дослідженим періодом. З часів виданої в діаспорі у 1960-х рр. 7-томної праці М. Стахів «Україна в добі Директорії УНР», науковий рівень якої не відповідає сучасному стану історичної науки, не було створено жодного дослідження, спеціально присвяченого Директорії. Кількість статей і дисертацій з окремих аспектів проблеми також значно поступається відповідній тематиці доби Центральної Ради і Гетьманату П. Скоропадського. Однією з причин такого стану, можливо, є чисто психологічний фактор. Історики свідомо обходять увагою цей останній, найбільш важкий і трагічний період, коли національна революція йшла на спад. Адже важко описувати часи, позначені суцільними невдачами. Серед інших причин можна назвати недостатню джерельну базу, брак документів, які б об'єктивно відтворювали становище УНР у 1919–1920 рр. Через складну тогочасну військово-політичну ситуацію, буремну історію ХХ ст. у Центрально-Східній Європі, вони просто не дійшли до нашого часу. В узагальнюючих працях з історії Української революції доба Директорії УНР представлена стисло і схематично. Особливо це стосується її початкового періоду – листопада-грудня 1918 р. В історіографії він має кілька дефініцій: антигетьманське повстання, протигетьманське повстання або повстання Директорії, що за змістом є одне й те саме і разом з тим не визначає суті події. Увага сучасних авторів сконцентрована на процесі підготовки повстання, обранні Директорії, її перших акціях. Поза увагою залишається хід повстання: хто, проти кого і як воював. Яким чином Директорія, що починала військову акцію, маючи у своєму активі лише полк Січових стрільців, протягом місяці встановила контроль над величезною територією України і спромоглася створити армію. І це при вкрай несприятливій зовнішньополітичній ситуації, без допомоги ззовні. До цих питань звертається автор даної статті, вважаючи, що глибинні причини багатьох проблем, які переслідували Директорію впродовж її існування, були закладені саме на першому етапі діяльності. А подальший розвиток подій в Україні – детермінований процесами, започаткованими ще під час повстання.

Спроба консервативних політичних сил шляхом встановлення авторитарної влади стабілізувати ситуацію в Україні зазнала краху. Skorиставшись несприятливою для гетьманату політичною обстановкою – поразкою країн Четверного союзу у війні та вибухом революції в Німеччині, опозиційні до режиму українські політичні сили вдалися до його збройного повалення. У 1920 р. М. Грушевський, виступаючи на зборах соціалістів-революціонерів у Відні, назвав протигетьманське повстання «самим темним місцем в українській революції». Цей висновок не можна спростувати й сьогодні, оскільки документів про підготовку і початок повстання не виявлено, об'єктивних відомостей про його хід також небагато. Виступ готувався таємно, документація не велася, залишилися лише спогади безпосередніх учасників. Аналіз наявної літератури, газетної інформації, мемуарів приводить до висновку, що в українському русі вересня-листопада 1918 р. особливо давалася взнаки відсутність єдиного керівного центру, а відповідно – стратегії і тактики. Створений на початку серпня Український національний союз був більше декларативним, ніж дієвим об'єднанням. Національні сили, як і за часів Центральної Ради, не змогли спрямувати розвиток подій за власним сценарієм. Тому в організації протигетьманського повстання провідну роль грав елемент випадковості, суб'єктивізму. Перший офіційний документ «Історія повстання листопада-грудня 1918 р.» був підготовлений Центральним інформаційним бюро при Директорії у січні 1919 р. для делегатів Трудового конгресу. За цим документом головну роль в організації повстання відіграли В. Винниченко і М. Шаповал, які діяли, виконуючи волю своїх партій. «Пленум УН Союзу приєднався вже тоді, коли був поставлений перед фактом його початку», – стверджувалося в «Історії повстання». В. Винниченко відверто писав у «Відродженні нації» про свою таємну діяльність на посаді голови УНС і при цьому зображував себе головним натхненником повстання: «Ставши по уступленню А. Ніковського головою Національного Союзу, я мусив брати участь у всіх балаканинах, які провадились до цього моменту, до мого вступу в Н.Союз; але та участь була вже тільки засобом сховати дійсні цілі й наміри, які виникли в мене ще під час задушеного літнього повстання на Україні. Для мене було ясно, що тільки силою можна вирвати владу з рук буржуазних клас».

М. Шаповал віддавав пріоритет есерам: «У вересні 1918 р. я змовився з А. Макаренком, ген. Осецьким, полковником Павленком і Хилобоченком працювати в напрямі підготовки повстання. Цей план заздалегідь був вирішений трьома членами Центр. Комітету соціалістів-революціонерів (Григоріїв, Лизанівський і я). Потім у цей план було втаємничено В.

Винниченка, який погодився на нього». Христюк вважав, що ідея повстання перш за все належала лівим есерам і виклав схожу версію його підготовки.

Він стверджував, що питання про збройне повстання поставили УПСР і Селянська Спілка, до них без вагань приєдналися залізничники і самостійники-соціалісти. Проти були УПСФ та УСДРП. Коли вдалося переконати В. Винниченка, погодилась частина соціал-демократів⁶. Якщо взяти до уваги персональний склад обраної для керівництва виступом Директорії, то він найбільше відповідає версії П. Христюка. Свідчення безпосередніх учасників не дають однозначної відповіді, кому належить пріоритет у підготовці повстання проти гетьманської влади. Про УНС вони не згадують, отже Український національний союз як політична організація не приймав відповідних рішень і слугував лише прикриттям таємної діяльності його керівництва. По великому рахунку, на чолі повстання стояли головні політичні партії Української революції – УПСР та УСДРП. Остаточне рішення про повстання було прийнято, коли змовники заручилися підтримкою Окремого загону українських січових стрільців (СС). Перші контакти В. Винниченка та М. Шаповала з командуванням січових стрільців сталися наприкінці вересня. Загін тоді перебував в процесі формування і емісари СС, розіслані по Україні для вербовки вояків, встановлювалися контакти з повстанськими отаманами на Волині, Полтавщині, Катеринославщині, Київщині. 30 жовтня на таємній нараді за участю В. Винниченка, М. Шаповала, ген. О. Осецького командири загону СС, у якому нараховувалося до 1 тис. надійного війська, дали остаточну згоду на участь у повстанні. Там само був створений Оперативний повстанський штаб на чолі з генералом О. Осецьким, до якого увійшли полковники В. Тютюнник та В. Кедровський, сотники А. Мельник та Ф. Черник. Вирішено було починати повстання не у Києві, а у Білій Церкві, де дислокувався загін СС.

Бойко, О. Д. Директорія у боротьбі за владу: хід протигетьманського повстання, фактори перемоги / О. Д. Бойко // Проблеми вивчення історії Української революції 1917-1921 років. – Київ.: Інститут історії України НАН України, 2009. – Вип. 4. – С. 209-236. – Режим доступу до Наукової електронної бібліотеки періодичних видань НАН України : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/28212>. – Назва з екрана.

Книги

Винар, Л. Михайло Грушевський: історик і будівничий нації : статті і матеріали / Л. Винар ; Укр. іст. тов-во., Ін-т укр. археології. - Київ : Вид-во ім. О. Теліги, 1995. - 304 с.

УДК : 94(477)"1917"

Анотація видання

Зміст цього видання включає лише частину моїх досліджень в царині грушевськознавства. Зокрема не було змоги помістити моїх біографічних досліджень, а також праць про науково- організаційну діяльність Грушевського в Україні і поза її кордонами і докладнішого аналізу його суспільно-політичної діяльності. Проте до рук читачів в Україні і діаспорі даємо збірку вибраних статей і матеріалів, які віддзеркалюють різноманітну тематику моїх грушевськознавчих дослідів.

Винниченко, В. К. Відродження нації : Репринтне відтворення видання 1920 р. Ч. 1 / В. К. Винниченко. – Київ : Вид. політ. літ-ри України, 1990. – 349 с.

УДК : 94(477)"1917" 323.1

Анотація видання

Репринтне відтворення видання 1920р. Тритомна мемуарно-публіцистична праця Відродження нації (Історія української революції. Березень 1917 р. – грудень 1919 р.) була написана в еміграції, у Відні – твір певною мірою підсумковий, написаний по гарячих слідах подій. Це широкомасштабне полотно, яке є важливим джерелом для вивчення і розуміння складних політичних процесів в Україні періоду збройної боротьби за владу

Частина I. Доба української Центральної Ради. Період перший. Революційна організація державності й морально-правової влади.

Винниченко, В. К. Відродження нації : Історія української революції (марець 1917 р. – грудень 1919 р.) : Репринтне відтворення видання 1920 р. Ч. 2 / В. К. Винниченко. – Київ : Вид. політ. літ-ри України, 1990. – 328 с.

УДК : 94(477)"1917" 323.1

Анотація видання

Частина друга: Доба Центральної Ради. Період другий: організація юридично-правової влади.

Винниченко, В. К. Відродження нації : Історія укр. революції (марець 1917 р. – грудень 1919 р.) : Репринтне відтворення видання 1920 р.: Репретивне відтворення видання 1920 року. Ч. 3 / В. К. Винниченко. – Київ : Вид. політ. літ-ри України, 1990. – 542 с.

УДК : 94(477)"1917" 323.1

Анотація видання

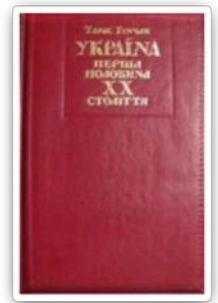
Частина III. (Історія української революції (марець 1917 р. – грудень 1919 р.) Доба Гетьманщини. Доба Директорії. Доба Отаманщини.

Гунчак, Т. Україна: перша половина XX століття : Нариси політичної історії / Т. Гунчак. – Київ : Либідь, 1993. – 288 с.

УДК : 94(477)"19"

Анотація видання

Книжка знаного в Україні американського історика Тараса Гунчака є своєрідною спробою висвітлити основні віхи державотворчих змагань українців протягом першої половини XX ст., – мабуть, найдраматичнішого періоду політичної боротьби. Видання доповнюють оригінальні тексти політичних документів, архівні фотоілюстрації.

Нариси з історії суспільних рухів і політичних партій в Україні (XIX - XX ст.) : навч. посібник / Я. Й. Малик, Б. Д. Вол, С. Д. Гелей, В. В. Трофимович ; за заг. ред. Я.Й. Малика. – Львів : Світ, 2001. – 296 с.

УДК : 329(477)(075.8)

Анотація видання

Висвітлює процес виникнення і становлення суспільних рухів та політичних партій України, їх діяльність у XIX – XX ст. Особлива увага приділена періодам початку XX ст., етапу української революції 1917-1920 рр., функціонуванню українських партій на Західній Україні у міжвоєнний період. Докладно описано місце і роль політичної партії на сучасному етапі розбудови української державності.

Історія України : навч.-метод. посібник / Н. М. Левицька, В. О. Колосюк, С. Б. Буравченкова та ін. ; за ред. Н. М. Левицької ; Нац. ун-т харч. технол. – Київ : Кондор, 2015. – 336 с.

УДК : 94(477)(075.8)

Анотація видання

Висвітлюються події вітчизняної історії з найдавніших часів і донині з урахуванням сучасних досягнень історичної науки. Лекційний матеріал поданий у компактному, лаконічному викладі, легкому для сприйняття. Водночас історичні події висвітлено у науково-конкретній формі, розширено та конкретизовано аналіз окремих подій та фактів. Велика увага приділяється сучасним політичним, економічним, духовним процесам і тенденціям. Важливою складовою методичної частини є рекомендації до семінарських занять, завдання для самостійної роботи студентів, рекомендації до підготовки рефератів та їх тематика, контрольні питання та тестові завдання, список рекомендованої літератури, історична хронологія, термінологічний словник.

Конституційні акти України : 1917-1920. Невідомі конституції України. – Київ : Філософська і соц. думка, 1992. – 272 с.

УДК : 342.4

Анотація видання

Недосліджена царина української історії початку ХХ сторіччя подана під кутом зору становлення національної державності. Йдеться зокрема про правовий аспект, актуальність якого сьогодні очевидна. Читачеві пропонується архівний матеріал, що стосується конституційної нормотворчості в період 1917 – 1920 років, з коментарями фахівців – істориків і правознавців. До книги увійшли хронологічний покажчик імен видатних діячів того буремного часу, а також фотоілюстрації, які здебільшого публікуються вперше за радянський період.

Копиленко, О. Л. Держава і право України. 1917-1920 : навч. посібник / О. Л. Копиленко, М. Л. Копиленко. – Київ : Либідь, 1997. – 208 с.

УДК : 342(075.8)

Анотація видання

Книга присвячена державотворчим процесам і законодавчій діяльності в Україні періодів "першої" й "другої" УНР та Української держави гетьмана Скоропадського. В центрі уваги авторів - такі актуальні й для сьогодення проблеми, як вибір стратегічних орієнтирів державотворення, організація влади в центрі й на місцях, формування державного апарату, судової системи та ін. Наводяться законодавчі акти, які найповніше характеризують тогочасне українське законодавство.

Копиленко, О. Л. Українська ідея М. Грушевського: історія і сучасність : монографія / О. Л. Копиленко. – Київ : Кондор, 1991. – 184 с.

УДК : 94(477)

Анотація видання

У монографії на основі аналізу творчої спадщини М. Грушевського робиться спроба дати об'єктивну оцінку політико-правової концепції вченого. Дослідження її серцевини – української ідеї – він починає з найдавніших часів і доводить до 1917 року. Особливу увагу автора привертає доля ідей Грушевського в той період, коли йому довелося стати на чолі Центральної Ради.

Музиченко, П. П. Історія держави і права України : навч. посіб. / П. П. Музиченко. – 2-е вид., випр. і доп. – Київ : Знання, 2000. – 662 с.

УДК : 342(477)(075.8)

Анотація видання

Спираючись на найновіші досягнення світової історичної думки, публікації вітчизняних та зарубіжних учених, значна частина яких тривалий час залишалась недоступною для громадян України, автору вдалося створити один із найповніших сучасних навчальних посібників з історії держави і права України. Посібник має системний характер. Автор послідовно розкриває основні етапи формування суспільного та державного ладу, права, суду і судового процесу в Україні починаючи з часів Київської Русі до сьогодення.

Плохій, С. Великий переділ : незвичайна історія Михайла Грушевського : пер. з англ. / С. Плохій. – Київ : Критика, 2011. – 599 с.

УДК : 94(477)

Анотація видання

Розповідь про незвичайні, як на початок ХХ століття, історіографічні погляди молодого дослідника та громадського діяча, а ще про революційні зміни, що їх ті погляди спричинили в уявленнях його сучасників та нащадків про історію. Це є також розповідь про незвичайну історію Грушевського-людини, його шлях від сина одного з “обрусителів” окраїн Російської імперії до лідера української революції та символу нескореності української науки і культури за сталінізму. Ця книжка зводить дві іпостасі тієї самої людини – історика та політика – до купи, щоби показати, як істориків та їхні уявлення про історію формувала сучасність, у кожного своя, і як ці уявлення змінювали та змінюють майбутнє.

Політична історія України : XX століття: У 6-ти т. Т. 2 : Революція в Україні: політико-державні моделі та реалії (1917-1920) / авт. : В. Ф. Верстюк, В. Ф. Солдатенко; Ред. В. Ф. Солдатенко. – Київ : Генеза, 2003. – 488 с.

УДК : 94(477):32+94(477)"1917/1920"

Анотація видання

Другий том присвячений подіям революційної доби - 1917-1920-х років. На широкій документальній основі відтворено складні, суперечливі процеси здійснення соціальних і національно-визвольних революцій, що склали стрижень життя і розвитку нації, розкрито пошук теоретико-правових моделей національно-державної організації та результати спроб їх втілення у суспільну практику. На основі порівняльного аналізу головних напрямів державотворення, запровадження різних форм політичних систем з'ясовано домінуючі орієнтації українства, що виявились визначальними для всього його наступного історичного поступу.

Політична історія України : посібник / Є. О. Бондарев, В. П. Горбатенко, В. А. Греченко, В. І. Танцюра ; за ред. В. І. Танцюри. – Київ : Академія, 2001. – 488 с.

УДК : 94(477):32(075.8)

Анотація видання

Розкрито джерела політичної традиції українського народу, зміст політичних процесів в Україні від початків її історії до сьогодення. Простежено суть і наслідки політичної дискримінації українців на різних етапах вітчизняної історії, розвиток ідеї української державності, непоодинокі спроби утвердити її до проголошення України незалежною державою. У ньому йдеться про особливості розвитку політико-правової системи українського суспільства, державного та адміністративно-територіального устрою, політичних режимів, їх внутрішньої та зовнішньої політики, ролі в них політичних партій, рухів, лідерів нації, визначальні політичні тенденції на сучасному етапі.

Реєнт, О. П. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.) : монографія / О. П. Реєнт ; Ін-т історії України, НАНУ. - Київ : Ін-т історії України, 2003. – 340 с.

УДК : 94(477)"18/19"

Анотація видання

Монографія висвітлює проблеми історії України у складі двох імперій, становище українських земель в Австро-Угорській і Російській імперіях та європейській дипломатії щодо них у XIX - початку XX ст., потенціал національного відродження України, її соціально-економічний розвиток та боротьбу між працею і капіталом, діяльність українських політичних сил у революціях 1905- 1907, 1917 рр. та Першій світовій війні.

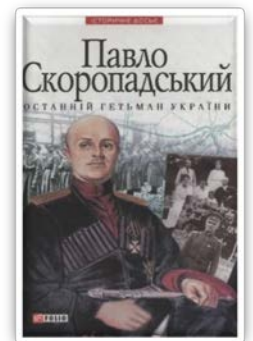

Савченко, В. А. Павло Скоропадський - останній гетьман України / В. А. Савченко. – Харків : Фоліо, 2008. – 380 с.

УДК : 94(477)+929Скоропадський

Анотація видання

Книжка відомого історика В. Савченка присвячена Павлу Скоропадському, останньому гетьману України, діяльність якого пов'язана з бурхливими подіями епохи Громадянської війни. Кавалергард і генерал, найбагатший поміщик, плоть від плоті вищого світу Петербурга, що успішно робив кар'єру й особисто знав імператора, він волею долі стає диктатором України. Оцінювати гетьмана Скоропадського можна і як «лиходія», і як «праведника», але саме своєю неоднозначністю він і цікавий. Лев Троцький називав його українським Бонапартом, генерал Денікін – другим Мазепою. Ким же він був насправді? Відповідь на це запитання допоможе знайти книжка, при написанні якої автор використав архівні матеріали, документальні джерела, спогади учасників подій.

Сергійчук, В. І. Симон Петлюра / В. І. Сергійчук. – Київ : Україна, 2004. – 448 с. – (Українські державники).

УДК : 94(477)(092)"1917"

Анотація видання

У книзі розповідається про життя і діяльність Симона Петлюри (1879-1926), громадсько-політичного діяча, патріота, полум'яного борця за свободу і незалежність України, розбудову її державницьких інституцій.

Українська Центральна рада : Документи і матеріали : У 2-х т. Т. 1 : 4 березня-9 грудня 1917 р. / В. Ф. Верстюк, О. Д. Бойко, Ю. М. Гамрецький, Г. М. Михайличенко ; НАНУ, Ін-т історії, Центр. держ. архів. – Київ : Наукова думка, 1996. – 594 с.

УДК : 94(477)"1917"

Анотація видання

У першому томі збірника подаються протоколи засідань і сесій Української Центральної ради й Малої ради, а також протоколи Генерального секретаріату. Публікуються I, II, III Універсали, постанови, меморандуми, законопроекти, декларації, звернення, циркуляри – всього 250 документів УЦР, датованих 4 березня – 9 грудня 1917 р.

Українська Центральна рада : Документи і матеріали: У 2-х т. Т. 2 : 10 грудня 1918 р. - 29 квітня 1918 р. / В. Ф. Верстюк, О. Д. Бойко, Ю. М. Гамрецький, Г. М. Михайличенко ; НАНУ, Ін-т історії, Центр. держ. архів. – Київ : Наукова думка, 1997. – 426 с.

УДК : 94(477)"1917"

Анотація видання

У другому томі збірника подаються протоколи засідань VIII та IX сесій Української Центральної ради та Малої ради, протоколи Генерального секретаріату. Публікуються IV Універсал, текст Брестського мирного договору, закони УНР, декларації, звернення, циркуляри — разом 170 документів, датованих 10 грудня 1917 р.—29 квітня 1918 р.

Статті з періодичних видань

Гай-Нижник, П. Листопад-грудень 1918 р. : Повстання директорії чи успішна спроба державного військового перевороту ? / П. Гай-Нижник // Київська Старовина. –2008. – № 2 (380). – С. 62–71.

УДК : 9

Фрагмент статті

Осередком заколоту було обрано м. Білу Церкву, де в ніч з 12 на 13 листопада зібралися майже всі керівники повстання. 14 листопада Січові Стрільці порушили обітницю вірності (присягу) і виступили з касарень зі зброєю в руках у напрямку Києва з метою повалити існуючу владу (збройний, заздалегідь організований, виступ військовослужбовців проти законної влади, уряду, якій до того ж вони присягали на вірність). Отже, це не був виступ на підтримку народного повстання, це був військовий заколот (путч) проти існуючої влади, який спричинив собою вибух народного повстання (до цього часу вибухали лише “острівні” виступи бунтівників). У ході здійснення перевороту його речниками було досить вдало використано гетьманську Грамоту про федерацію, невирішеність земельного питання, міжнародну військово-політичну обстановку тощо. Заколотники не відчували нестачі озброєння. Його у великій кількості було перевезено з Росії і надано німцями. Вже в другий день заколоту повстанцями було мобілізовано і озброєно 30 тис. селян. Виступ Січових Стрільців не був повстанням (бунтом військових), а добре підготовленою і попередньо продуманою акцією, тобто путчем, метою якого було не лише повалення існуючого ладу, зміна політичного (встановлення соціалістичної республіки) і соціально-економічного (ліквідація права приватної власності, націоналізація землі і промисловості тощо) шляху розвитку країни, а й приведення до влади чітко визначених осіб – п’яти членів Директорії

Гай-Нижник, П. П. А. К. Ржепецький – міністр фінансів Української держави за гетьманату 1918 року / П. П. Гай-Нижник // Фінанси України. – 2008. – № 3 (148). – С. 117–120.

УДК : 9 : 336

Анотація видання

Подается нарис життя та діяльності міністра фінансів Української Держави (Гетьманату П. Скоропадського) А. К. Ржепецького, висвітлюються його політичні погляди і професійні здобутки на державній посаді.

Фрагмент статті

Уніч з 29 на 30 квітня 1918 р. в Україні відбувся державний переворот, унаслідок якого Центральну Раду було розпущено, її уряд – Раду Народних Міністрів – усунено від керівництва державою, а Українську Народну Республіку (УНР) – ліквідовано. Владу в країні, за попередньою згодою німецького окупаційного командування, перебрав на себе генерал Павло Петрович Скоропадський, якого 29 квітня 1918 р. на З'їзді хліборобів, що відбувався у Києві, було проголошено Гетьманом всієї України. На зміну УНР постала Українська Держава у формі Гетьманату П.Скоропадського, який, як було офіційно проголошено, тимчасово, до виборів Сойму, обійняв у ній диктаторські повноваження. За нової влади змінився й курс економічного та політичного розвитку країни від соціалістичного спрямування, який провадила Центральна Рада УНР, на побудову розвинутого буржуазного суспільства (чи так званого поміркованого капіталізму), з тимчасовою диктатурою голови держави з передбаченням поступового у цілому переходу до буржуазно-демократичного ладу.

Іващенко, В. Політика національних урядів у сфері охорони об'єктів права промислової власності у роки української революції (грудень 1917–1921 роки) / В. Іващенко, А. Морозов // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2013. – № 5 (73). – С. 96–103.

Анотація статті

На основі історико-правового методу аналізуються заходи щодо формування органів охорони об'єктів права промислової власності в певний історичний період і на підставі проведеного дослідження виділяються дві моделі формування державної системи охорона промислової власності, що існувала у той час.

Фрагмент статті

Державна реєстрація винаходів, товарних знаків та промислових зразків здійснювалася фахівцями відділу винаходів згідно з законами та правилами колишньої Російської імперії, чинність яких була тимчасово продовжена Гетьманом.

...Цікавим був той факт, що після отримання патенту, одним з обов'язків власника привілею було "впровадження винаходу або удосконалення включно на території Російської імперії". Аналогічне правило застосовувалося і у Гетьманаті. Цей факт свідчив про розуміння владою важливості винахідництва для економічного розвитку держави.

Корольов, Г. О. Ідея федералізму як парадигма історичної перспективи доби Української революції 1917-1921 рр. / Г. О. Корольов // Український історичний журнал. – 2010. – № 5 (494). – С. 103–117.

УДК : 94(477)

Анотація статті

Розглянуто сутність федералістської ідеї доби Української революції 1917 - 1921 рр. Висвітлено основні історіографічні інтерпретації, котрі лягли в основу наукової постановки проблеми федералізму як парадигми історичної перспективи. Проаналізовано генезис федералістського розуміння державницького майбутнього тогочасної України.

Фрагмент статті

Українська революція – суперечливе й динамічне явище національної історії. Її сутність становить наповнення різноплановими подіями, які розвивалися у хаотичній й системній формі. Дослідження історичного процесу 1917–1921 рр . перебуває у площині втілення і трансформації ідеї державності, розвиток якої неможливо розглядати, лише маючи досвід різних національних державностей того часу. Витворені українськими силами, вони на певних етапах не відповідали реаліям суспільного життя, тенденціям соціокультурного розвитку, а іноді й узагалі суперечили їм. І тут проблема полягає не тільки у відсутності досвіду державотворення, а в «розділенні» між елітою і народом, Великою Україною й Галичиною, очікуваннями та надіями.

Солдатенко, В. Ф. Новітні тенденції й актуальні проблеми історіографічного освоєння процесів революційної доби 1917-1920 рр. в Україні / В. Ф. Солдатенко // Український історичний журнал. – 2008. – № 1 (478). – С.75–88.

УДК : 94(477)

Анотація статті

Зроблено спробу проаналізувати новітні історичні публікації, в яких досліджується революційна доба 1917 - 1920 рр., виявлено підходи й висновки, що стали домінуючими, окреслено коло дискусійних проблем, висловлено критичні міркування щодо тенденцій, які видаються негативними, означено перспективні напрямки історичних студій, акцентуючи увагу на ефективних методах вивчення досвіду переломних часів.

Фрагмент статті

У результаті відтворення відтинку часу вітчизняної історії, що відноситься до 1917 - 1920 рр., привело до нового варіанту неадекватності щодо реального досвіду. Внутрішня логіка розвитку досліджень, пошуку істини, врешті, наукове сумління зумовлюють спробу поєднання двох напрямів суспільного прогресу, що в історичній практиці були нерозривними: соціального і національного. Для правильного, всебічного і ґрунтовного розуміння революційної епохи, зумовленості процесів і подій, закономірностей їх розвитку, об'єктивної оцінки досягнутих неоднозначних результатів, думається, принципово важливо виходити з того, що революційні події в Україні розвивалися не в ізоляції від загальноросійських, у першу чергу соціальних, а взаємоперепліталися, то зливаючись із ними, то рухаючись паралельними курсами, а то, приходячи у суперечності, різновекторність, антагоністичну непримиренність. Тому, зважаючи на наявний прогрес у дослідженні національно-визвольної революції в Україні, яким значною мірою вже компенсовано колишній нігілізм до цього феномена, сьогодні можна і потрібно зробити спробу відтворення історичного процесу 1917 - 1920 рр. у всій його повноті, багатоплановості і різнобарвності.

